

ЗМІСТ

<i>ВСТУП</i>	7
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	9
Тема 1. Міжнародні економічні відносини як навчальна дисципліна і економічна категорія	9
1. Предмет і завдання курсу «МЕВ»	9
2. Сутність, об'єкти і суб'єкти МЕВ, рівні розвитку.	10
3. Економічні закони і принципи розвитку МЕВ	14
Термінологічний словник.	16
Питання для самоконтролю	16
Рекомендована література	17
Тема 2. Міжнародні економічні відносини в системі світового господарства	19
1. Передумови розвитку МЕВ як структурного елементу світового господарства	19
2. Класифікація національних економік в системі МЕВ	22
3. Форми МЕВ	25
4. Середовище дії системи МЕВ	27
Термінологічний словник.	30
Питання для самоконтролю	31
Рекомендована література	31
Розділ 2. ФОРМИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	33
Тема 3. Міжнародні торговельні відносини	33
1. Міжнародна торгівля як основна форма МЕВ, її структура та динаміка розвитку	33
2. Основні показники міжнародної торгівлі.	36
3. Показники кон'юнктури світових товарних ринків	40

4. Ціноутворення на світовому ринку	40
5. Види і форми міжнародної торгівлі	41
6. Регулювання міжнародних торговельних відносин.	42
Термінологічний словник.	44
Питання для самоконтролю	44
Рекомендована література	45
Тема 4. Міжнародна торгівля послугами.	46
1. Система міжнародних послуг	46
2. Транспортні послуги.	49
3. Туристичні послуги	52
4. Комерційні послуги	55
5. Інформаційні послуги та телекомунікації.	63
6. Освітні послуги	66
7. Регулювання міжнародної торгівлі послугами	68
Термінологічний словник.	69
Питання для самоконтролю	70
Рекомендована література	70
Тема 5. Міжнародний рух капіталу	72
1. Міжнародний рух капіталу: сутність та причини	72
2. Сутність міжнародного кредиту, його види та форми.	75
3. Міжнародна інвестиційна діяльність	81
4. Світовий фінансовий ринок та його структура.	86
5. Проблема заборгованості та можливі шляхи її розв'язання.	88
Термінологічний словник.	89
Питання для самоконтролю	91
Рекомендована література	91
Тема 6. Світова валютна система і валютні відносини	93
1. Поняття світової валютної системи	93
2. Елементи валютної системи	94
3. Еволюція світової валютної системи	97
4. Валютний курс, його види і системи	107
5. Валютна політика і її завдання	109
6. Міжнародні валютно-кредитні і фінансові організації	113
Термінологічний словник.	121
Питання для самоконтролю	122
Рекомендована література	122
Тема 7. Міжнародні розрахунки	124
1. Сутність міжнародних розрахунків	124
2. Валютні умови міжнародних розрахунків	125

3. Види платежу	128
4. Форми розрахунку	131
5. Засоби розрахунку	137
6. Використання банківських гарантій у міжнародних розрахунках	139
Термінологічний словник	141
Питання для самоконтролю	142
Рекомендована література	142
Тема 8. Міжнародна міграція робочої сили	144
1. Сутність і особливості міжнародної міграції робочої сили (ММРС)	144
2. Сутність та основні риси світового ринку праці	146
3. Основні види і центри ММРС	148
4. Регулювання ММРС	149
5. Соціально-економічні наслідки ММРС	151
6. Інтеграція України у світовий ринок праці	155
Термінологічний словник	158
Питання для самоконтролю	159
Рекомендована література	159
Тема 9. Міжнародні науково-технічні зв'язки	161
1. Світовий ринок технологій	161
2. Міжнародні некомерційні науково-технічні зв'язки	165
3. Міжнародне спільне проведення науково-технічних досліджень	166
4. Міжнародні комерційні науково-технічні зв'язки	167
5. Ліцензійна торгівля технологіями між країнами	174
6. Інші форми технологічного обміну	177
7. Міжнародне регулювання передачі технологій	179
Термінологічний словник	182
Питання для самоконтролю	182
Рекомендована література	183
Розділ 3. КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	184
Тема 10. Міжнародна економічна інтеграція	184
1. Сутність міжнародної економічної інтеграції	184
2. Фактори розвитку МЕІ і її значення	186
3. Основні форми МЕІ	190
4. Особливості процесів міжнародної економічної інтеграції	194
5. Європейський Союз	198
6. Участь України в міжнародних інтеграційних процесах	200

Термінологічний словник	205
Питання для самоконтролю	206
Рекомендована література	207
Тема 11. Глобалізація та глобальні проблеми людства	208
1. Сутність та основні ознаки процесу глобалізації сучасного світового господарства	208
2. Наслідки глобалізації та антиглобалізм	211
3. Фінансова глобалізація	214
4. Глобальні проблеми	219
Термінологічний словник	223
Питання для самоконтролю	223
Рекомендована література	224
Тема 12. Міжнародні корпорації у світовому господарстві	226
1. Сутність поняття «транснаціональна корпорація»	226
2. Причини виникнення ТНК	228
3. Етапи еволюції транснаціональної діяльності корпорацій	229
4. Типи ТНК.	231
5. ТНК як агент глобалізації світової економіки	234
6. Середовище функціонування транснаціональних корпорацій	235
Термінологічний словник	237
Питання для самоконтролю	237
Рекомендована література	238
<i>ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ЗНАТЬ</i>	<i>239</i>
<i>СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ</i>	<i>251</i>

ВСТУП

Поглиблення міжнародної господарської співпраці дозволяє використовувати світовий досвід щодо здійснення регіональних перетворень. Це обумовлює зростання ролі міжнародних економічних відносин та їх вивчення в контексті розвитку вітчизняної економіки. Звичайно, Україна, як член світового співтовариства не повинна стояти на узбіччі сучасних процесів глобалізації, а має вести активний пошук форм і методів участі в міжнародній співпраці. А, отже до розв'язання проблем міжнародних економічних відносин залучатимуться все більше і більше вітчизняних фахівців. Успішна їх діяльність залежатиме від набутих навичок і вмій. Вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» підвищить рівень компетенції фахівців, стане вагомим фактором їх конкурентоспроможності як в Україні, так і за її межами.

Метою навчальної дисципліни є формування системи теоретичних знань і практичних навичок в поглибленому освоєнні загальних закономірностей розвитку міжнародної економіки, вивченні особливостей основних форм міжнародних економічних відносин.

Завдання дисципліни спрямовані на формування у студентів компетентності щодо:

- розуміння суті МЕВ, взаємозв'язків їх форм, суб'єктів та рівнів;
- вміння аналізувати і оцінювати економічне, політико-правове, соціально-культурне середовище та інфраструктуру МЕВ;
- принципів і законів розвитку МЕВ;
- форм, методів і механізмів регулювання міжнародної торгівлі;
- процесів міжнародного поділу праці, спеціалізації та кооперування;
- процесів міграції робочої сили та руху капіталу;
- одержання знань з основних питань та проблем функціонування світової валютної системи, методології міжнародних розрахунків;
- розуміння логіки, напрямів і форм розвитку процесів міжнародної економічної інтеграції;
- напрямків міжнародного науково-технічного обміну, методів бізнес-інжинірингу, системних інновацій;
- сучасних процесів трансформації та глобалізації;

— вміння використовувати одержані знання у практичній зовнішньоекономічній діяльності України, враховуючи тенденції і перспективи розвитку міжнародних економічних відносин.

Предмет дисципліни — сучасна система міжнародних економічних відносин, взаємодія суб'єктів світового економічного простору на етапі його трансформації та глобалізації.

Саме це обумовило структурну побудову навчального посібника. Він включає 12 тем, які логічно об'єднані у три розділи.

У першому розділі розглянуто теоретичні основи МЕВ, зокрема в аспекті навчальної дисципліни та економічної категорії, а також роль у світовому господарстві.

У другому розділі вивчаються основні форми МЕВ: міжнародна торгівля, міжнародні послуги, міжнародна міграція капіталу, міжнародні валютні та розрахункові операції, міжнародна міграція робочої сили, міжнародний науково-технічний обмін.

Третій розділ присвячено сучасним ключовим проблемам розвитку МЕВ — процесам інтеграції, глобалізації та транснаціоналізації.

Студенти опановують основний зміст кожної теми відповідно до структури шляхом вивчення викладеного у навчальному посібнику матеріалу і рекомендованої літератури. В кінці кожної теми наведено ключові поняття. За допомогою контрольних питань студенти проводять самоперевірку отриманих знань.